

Boek over 150 jaar De Key leest als geschiedenis van de Amsterdamse volkshuisvesting

Het begon allemaal met dubbeltjes...

Wie denkt dat het vormen van wooncoöperaties hip is en helemaal van deze tijd, heeft het mis. In 1868 werd de Bouwmaatschappij tot Verkrijging van Eigen Woningen opgericht voor en door arbeiders. Het is inmiddels honderdvijftig jaar later en de bouwmaatschappij is na vele fusies Woningstichting De Key geworden. Cultuurpsycholoog en publicist Jos van der Lans pleegde een indrukwekkend stukje geschiedschrijving met de eenmalige jubileumuitgave 'Het begon allemaal met dubbeltjes... De geschiedenis van Woningstichting De Key 1868-2018'.

Het boek van Van der Lans bestaat uit negen hoofdstukken waarin hij op minutieuze wijze de geschiedenis van De Key en de Amsterdamse volkshuisvesting ontrafelt. Er is aandacht voor de erbarmelijke omstandigheden waarin de arbeiders woonden toen Amsterdam in het begin van de industriële revolutie qua inwonertal uit zijn voegen barstte. Er moesten woningen komen. Er waren drie verenigingen die arbeiderswoningen bouwden, maar die werden geleid door notabelen.

Met steun uit socialistische hoek richtte een groep arbeiders de Bouwmaatschappij tot Verkrijging van Eigen Woningen op. Honderden arbeiders legden wekelijks een dubbeltje opzij om een bouwsparpot te creëren. Het eerste resultaat was de bouw van de Dubbeltjespanden aan de Mauritskade in 1870. Ook toen kwam overigens de redding van liberale notabelen.

In het hoofdstuk 'Naast de Woningwet' schetst Van der Lans een beeld van de eerste veranderingen die plaatsvinden op het gebied van de Amsterdamse volkshuisvesting. Door de oprichting van stichting Onze Woning als dochtermaatschappij, weet de Bouwmaatschappij deels de Woningwet te omzeilen.

VAN BUUREN-DYNASTIE

Onze Woning werd in 1919 opgericht door Lucas van Buuren, die nadrukkelijk zijn stempeel drukte op de volkshuisvesting. Verder is er aandacht voor de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog voor de woningbouw en het huisvestingsbeleid, en voor de jaren zeventig waarin een groot deel van de Amsterdamse woningvoorraad gesloopt of gerenoveerd moest worden, met groeiend verzet van de bewoners tot gevolg. De Bouwmaatschappij

kan alle veranderingen niet het hoofd bieden en is genoodzaakt in 1989 te fuseren met de dochtermaatschappij tot Woningbouwvereniging Onze Woning.

In de laatste hoofdstukken van het maar liefst 164 pagina's tellende, rijk geïllustreerde boek, schetst Van der Lans een inzicht gevend en soms ontluisterend beeld van de ontwikkelingen in de Amsterdamse volkshuisvesting. Onder invloed van de democratisering en de afbrokkelende verzuiling verandert het speelveld. Tot uiteindelijk begin jaren negentig de 'gouden koorden' tussen woningcorporaties en overheid definitief worden doorgesneden, de zogeheten 'bruteringsoperatie'.

GROOTS EN MEESLEPEND

Van der Lans beschrijft hoe de corporatiesector op elke nieuwe maatschappelijke en politieke vraag anticepeerde. De Key bevond zich daarbij vaak in de voorhoede. Groots en meeslepend waren soms de ambities. Na het mislukken van de fusie met Het Oosten en de AWV schakelt De Key zelfs nog een tandje bij. De 'eigen' ontwikkelmaatschappij Principaal, de 'VPRO onder de ontwikkelaars', levert prachtige projecten op. De projectenportefeuille wordt voor miljarden gevuld, overal worden posities aangekocht. Tot de vastgoedcrisis de ballon uiteen doet spatten. Ook de gevolgen daarvan, inclusief de ontwikkeling van dramatische grondtransacties worden door Van der Lans minutieus beschreven. In het laatste hoofdstuk wordt beschreven hoe De Key onder leiding van Leon Bobbe ervoor kiest om zich te richten op woonstarters.

Deze jubileumuitgave is zeker geen hagiografie maar een gedegen historische studie waarin 150 jaar volkshuisvesting voorbij komt. Jos van der Lans ontwikkelt zich tot de Lou de Jong van de Nederlandse volkshuisvesting.

'Het begon allemaal met dubbeltjes... De geschiedenis van Woningstichting De Key 1868-2018' verschijnt in december in gelimiteerde uitgave van duizend stuks in boekvorm. De eerste acht hoofdstukken zijn ook gratis te downloaden via www.dekey.nl/150jaar.